

STRAND KOMMUNE

FRIVILLIGHETSERKLÆRING 2019-2022

STRAND KOMMUNE

Frivilligheten lever av lyst og dør av tvang

INNHold

Innledning.....	3
Arbeid med frivillighetserklæringen	7
Overordnede prinsipper for samarbeidet.....	9
Rammer for samarbeidet	10

INNLEDNING

Strand kommune har et rikt og variert organisasjonsliv med sterk dugnadsånd. Det er vel 150 frivillige organisasjoner i kommunen rettet mot ulike aldersgrupper og spredt rundt om i hele kommunen. De er fordelt innenfor kategoriene idrett, kultur, humanitære, politisk, livssyn, pasient- og pårørende.

Frivilligheten er i stadig utvikling på lik linje med samfunnet generelt. Uorganisert frivillighet blir en større del av frivilligheten. Kommunen har et utstrakt samarbeid med frivilligheten innenfor alle kommunalområder og det inngås stadig nye samarbeid. Hovedvekten av kommunens virksomheter ønsker mer samarbeid med frivillige enn i dag.

Frivilligheten lever av lyst og dør av tvang. Det er viktig å verdsette frivillighetens bidrag i lokalsamfunnet og anerkjenne frivillighetens egenverdi. Frivillig sektor er samfunnsbyggende og spiller en viktig rolle som formidler og forvalter av demokratiske verdier i lokalsamfunnet. Samhandling krever ressurser og engasjement, og det må avsettes nødvendig tid til samspillet.

«Om lag 60% av befolkningen gjør frivillig arbeid hvert år. Men selv om mange er med, er det fortsatt veldig mange som ikke er det og som gjerne skulle vært det. En stor andel oppgir at de gjerne ville gjort frivillig arbeid dersom noen hadde spurt dem.»

om.frivillig.no

Frivillighetserklæringen representerer Strand kommunes frivillighetspolitikk og inneholder grunnleggende prinsipper og overordnede rammer for kommunens samspill med frivillig sektor.

KOMMUNENS VISJON OG HOVEDMÅL

Det overordnede målet for Strand kommune er:

«Strandasamfunnet skal være et levende lokalmiljø som preges av trygghet i hverdagen, optimisme, romslighet og respekt for ulike kulturverdier, holdninger og behov. Strand kommune skal kjennes som den gode bostedskommunen med gode oppvekstvilkår for barn og unge, tilgang til grønne omgivelser, høy livskvalitet for alle prioriteres. Kultur- og fritidstilbudene skal være varierte og tilbys både innbyggere og andre som besøker oss.»

Kommunen kan ikke alene løse fremtidens utfordringer. Endringer i spesielt befolkningssammensetningen vil kreve at kommunen for å fortsatt levere gode tjenester, tar i bruk nye måter å arbeide på, både internt og i samspill med mottakere, næringsliv og frivillige. For å skape

et godt lokalsamfunn for alle, må aktørene i fellesskap utvikle faglige, økonomiske og sosialt bærekraftige løsninger.

Kommunes visjon «**Sammen om trivsel**» er sentral og mer treffende for kommunens arbeid enn noen gang. Frivillig sektor er en viktig bidragsyter for å lykkes både med kommunens mål og visjon. Spørsmålet er ikke bare hvordan kommunen sammen med de frivillige skaper trivsel for innbyggerne, men også hvordan vi sammen kan skape økt trivsel og motivasjon for de frivillige.

Visjonen er videre definert å bety;

Vi er sammen om

- å levere tjenester med kvalitet
- å sette innbyggerne og brukerne i sentrum
- å være kompetente og i utvikling
- å ta ansvar for raus og åpen kommunikasjon
- et trygt og involverende arbeidsmiljø

Mål for frivillighetserklæringen

- Gi et fundament for et forutsigbart, langsiktig og konstruktivt samspill mellom frivillig sektor, folkevalgte og kommunen
- Ta vare på og motivere nåværende og rekruttere nye frivillige, i alle aldre

FRIVILLIG SEKTORS ROLLE I STRANDASAMFUNNET

Frivillig sektor binder folk sammen og spiller en viktig rolle i forbindelse med utviklingen av

Strandasamfunnet. De frivillige er viktige for å øke engasjementet og samholdet blant innbyggerne og bidrar til at innbyggerne får et bedre tilbud enn

kommuneorganisasjonen kunne klart på egenhånd. Et samarbeid mellom frivillige og kommunen resulterer i aktiviteter som ellers ikke ville blitt gjennomført, samtidig opplever kommunen å få bedre kontakt med innbyggerne som følge av samarbeidet (Kilde: Rapport intern kartlegging frivillig sektor 2018).

Mens aktivitetstilbudet fra frivillig sektor i stor grad er rettet inn mot barn, unge og eldre, er de frivillige i større grad voksne (foreldre) og eldre. Fra et folkehelseperspektiv spiller de frivillige i Strand en viktig rolle i form av aktivitet, sosial tilhørighet, støtte og deltakelse. Dette gjelder både for de innbyggere som er frivillige og de innbyggere som nyter godt av aktivitetstilbudet de frivillige gir.

Frivilligheten skaper møteplasser for kommunens innbyggere. Totalt sett får kommunen mye igjen for de midlene som investeres inn i frivillig sektor.

I prosessen med utarbeidelse av frivillighetserklæringen har det vært viktig å identifisere mulighetsrommet som følge av samspillet mellom frivillig sektor og kommunen knyttet til viktige samfunnsutfordringer som

- Utenforskap
- Inaktive unge og voksne
- Eldrebølgen

Frivillig sektor er i dag en viktig bidragsyter for å forhindre at noen faller utenfor eller er inaktive. Mer bredde og mangfold i aktivitetstilbudet er viktig for å nå flere, for eksempel fritidsklubb. Det samme gjelder et miljø med rom for alle og ikke bare satsingslag. Det finnes videre et mulighetsrom i forhold til mer lavterskel aktivitet og åpne folkearrangement for alle aldre og fysiske forutsetninger. Også bedre markedsføring av dagens og nye tilbud er viktig for å treffe enda flere i målgruppene.

Konseptet Strandavenn har et utnyttet potensiale til å fungere innenfor samfunnsutfordringene utenforskap, inaktive og eldre. Tilgang

«Som Strandavenn blir vi kjent med nye mennesker og nye kulturer. Det er spennende og lærerikt for oss, og det har stor verdi for flyktningene å lære om vår kultur.»

Sitat fra frivillig i Strand

på frivillige Strandavener begrensninger pr dags dato muligheten til å utvide til andre enn flyktninger.

For å gi eldre på Tautunet og Jonsokberget opplevelser kan øvelser kombineres med oppvisninger på disse stedene, enten som en del av øvelsen eller i forlengelsen (kor, korps, turn og babysang etc).

Eldrebølgen gir kommunen mange unge eldre som kan benyttes som en ressurs i samfunnet, blant annet mellom unge og eldre (lese/lyttevenn) og innenfor helse og omsorg. Veksten i spesielt eldre over 80 år utfordrer kommunen på tjenesteleveransen og til å oppnå et vesentlig bedre samarbeid med frivillig sektor på området enn i dag. Frivillige gir i dag barn og unge et fritidstilbud som kommunen ikke kunne klart på egenhånd. Spørsmålet blir hvordan kommunen og frivillige sammen

kan oppnå noe tilsvarende for eldre. Dette vil være et viktig tema fremover i samarbeidet mellom partene.

«Undersøkelser viser at barn og unge som deltar i fritidsaktiviteter har det bedre enn de som ikke deltar. Min motivasjon som frivillig er å bidra til at barn og unge får en ballast som gjør at de blir inkludert i samfunnet og ikke havner utenfor. Alle foreldre har ikke samme ressurser eller muligheter til å følge opp sine barn. Det er motiverende å utgjøre en forskjell for disse».

Sitat fra frivillig i Strand

Verktøyet **ALLEMED** kan være en viktig metode for kommunen og frivillige i samarbeid å forhindre utenforskap for barn og unge. Metoden skal gjøre det lettere å inkludere alle barn og unge i fritidsaktivitet, uavhengig av familiens økonomi. Verktøyet brukes til å skape diskusjon og finne gode løsninger på hva kommunen og frivillige kan gjøre for å få alle med.

ARBEID MED FRIVILLIGHETSERKLÆRINGEN

KARTLEGGING AV FRIVILLIG SEKTOR

Frivillighet Norge i samarbeid med Rambøll har gjennomført en kartlegging av frivillige lag og organisasjoner i Strand kommune. Den er finansiert av Rogaland Fylkeskommune.

Kartleggingen ser på temaene

- Medlemmer og ressurser (frivillige, lokaler, økonomi), inkludert utfordringer og muligheter for vekst
- Samarbeid med andre lag og foreninger og kommunen
- Mål og utfordringer fremover

Undersøkelsen hadde en svarprosent på 39% hvor et bredt spekter av organisasjoner svarte, alt fra idrettslag til menigheter, fra korps til pasientgrupper.

De fleste foreninger har hatt god medlemsutvikling de siste år, men opplever at rekruttering av spesielt frivillige og tillitsvalgte og synliggjøring av egne aktiviteter som en stor utfordring. De fleste er fornøyd med lokalene de har, men lokaler som er bedre tilpasset foreningenes aktivitet er etterspurt. Flere organisasjoner peker også på behovet for bedre og mer forutsigbar økonomi. Bedre kommunikasjon mellom frivilligheten og kommunen er nødvendig for å oppnå dette.

Resultatet av kartleggingen finnes i sin helhet i vedlegget «Kartlegging av frivillige organisasjoner i Strand». Denne analysen inngår som en viktig del av de frivilliges medvirkning for å utarbeide frivillighetserklæringen.

KARTLEGGING AV KOMMUNENS SAMARBEID MED FRIVILLIGE

Alle virksomheter i kommunen har besvart en undersøkelse om hvordan dagens samarbeid med frivillig sektor fungerer, hvilke muligheter og utfordringer dette samarbeidet gir og fremtidige ønsker om samarbeid. Dette arbeidet er kommuneorganisasjonens innspill og medvirkning til utarbeidelse av frivillighetserklæringen, jfr. vedlegg «Rapport intern kartlegging frivillig sektor 2018».

Vel halvparten av virksomhetene har samarbeid med frivillige i dag og nesten 60% ønsker mer samarbeid fremover. Samarbeidet er i dag i stor grad relatert til gjennomføring av arrangement og utlån av lokaler. Sammen klarer kommunen og frivillige å gi mer til innbyggerne/brukerne, men

«Selv om det tidvis oppleves som et ork å være frivillig, har jeg aldri angret. Å se at min innsats har en betydning for andre, gir meg en indre drivkraft til å fortsette.»

Sitat fra frivillig i Strand

den største utfordringen fra kommunens side oppgis å være de frivilliges stabilitet. Mer kapasitet i egen organisasjon for å koordinere, sammen med tilrettelegging oppgis som viktige faktorer for et fortsatt eller økt samarbeid.

OPPGAVEUTVALG

Strand har benyttet den danske medvirkningsmetodikken «oppgaveutvalg» for å definere kommunens frivillighetserklæring. Oppgaveutvalget har bestått av 5 folkevalgtrepresentanter utnevnt av Formannskapet og 10 innbyggerrepresentanter med ulik erfaring fra frivillig arbeid.

Kommunen søkte etter innbyggerrepresentanter via annonse og reportasje i Strandbuen, kommunens hjemmeside og facebookside og via frivillige lag og organisasjoner. Dette ga ikke tilstrekkelig antall innbyggere, og flere av deltakere ble derfor spurt direkte om å bli med på prosessen. Mandatet definerte hvilken erfaring med frivillig arbeid innbyggerrepresentantene skulle ha.

Resultatet fra kartleggingen av frivillig sektor og av kommunens samarbeid med frivillige har vært viktige i oppgaveutvalgets arbeid. Oppgaveutvalget har hatt 4 møter i perioden september-oktober 2018 for å utarbeide forslag til Strand kommunens frivillighetserklæring.

Oppgaveutvalgets medlemmer har bestått av

- Representanter politisk utnevnt
  - o Leif Ove Voster (H), (leder)
  - o Torhild Pedersen (Ap), (nestleder)
  - o Bjørn Aril Veland (Krf)
  - o Linda Asbjørnsen (Sp)
  - o Kristin Sølvberg Ur (Frp)
- Innbyggerrepresentanter
  - o Mette Boye
  - o Terje Krumsvik
  - o Merethe Aanestad-Byberg
  - o Bjørn Sølve Barka
  - o Rita K Veland
  - o Ida Tomine Bøe
  - o Abdirahman Moallim
  - o Beate Jåsund
  - o Nina Vervik Eie

Til sammen har denne gruppen den brede erfaringen med frivillig arbeid som mandatet la til grunn. Den brede sammensetningen har vært viktig for utarbeidelsen, men har like stor betydning i forhold til forankring av frivillighetserklæringen for frivillig sektor og folkevalgte.

Leder ved Strand frivilligsentral sammen med plan- og utredningsleder har bistått oppgaveutvalget i arbeidet. Frivilligsentralens deltakelse i prosessen er viktig i forhold til realisering av frivillighetserklæringen.

OVERORDNEDE PRINSIPPER FOR SAMARBEIDET

Frivillig sektor skal anerkjennes som en selvstendig samfunnssektor på lik linje med de andre sektorene i samfunnet. Samarbeid og samskaping mellom kommunen og frivilligheten baseres på likeverdig partnerskap og gjensidig respekt for hverandres roller. Kommunens rolle i samarbeidet er delt mellom fokus på kommunens rolle utad og innad i egen organisasjon.

- **Kommunens rolle utad** er å sikre gode vilkår for frivilligheten gjennom å følge noen overordnede prinsipper, skape forutsigbare rammevilkår og gode relasjoner.
- **Kommunens rolle innad** er å gi ansatte et nærere forhold til frivilligheten. Vi skal ha kompetanse om frivilligheten og utvikle samarbeidet med frivillige i alle kommunalområder.

Offentlig og frivillig sektor har ulike, men utfyllende roller i samfunnet. Samarbeidet bygger på prinsippet om at frivillig sektor skal supplere og ikke erstatte offentlige tjenester. Samhandling krever ressurser og engasjement, og det må avsettes nødvendig tid til samspillet. Utviklingen av samarbeidet skjer i dialog med frivilligheten og bærer preg av åpenhet, forutsigbarhet, tilgjengelighet og tillit.

Frivillig sektor gir

- Like muligheter for alle
- Sosial tilhørighet og støtte som forhindrer utenforskap

INNSPILL TIL KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Arbeidet med frivillighetserklæringen inngår som en del av planprosessen for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel.

Frivillighetserklæringen er på et mer detaljert nivå enn det samfunnsdelen vil være og har en egenverdi i seg selv. Oppgaveutvalgets innspill til kommuneplanens samfunnsdel er de overordnede prinsippene ovenfor.

RAMMER FOR SAMARBEIDET

Det skal være enkelt å være frivillig i Strand. De frivillige organisasjonene er medlemsbaserte og all aktivitet, drift og økonomiforvaltning administreres som hovedregel gjennom frivillig innsats. Kommunen vil legge til rette for forutsigbarhet, og at de frivillige bruker minst mulig ressurser på byråkrati og rapportering, slik at de får mer tid til sine kjerneaktiviteter. Frivillige defineres både som frivillige lag og organisasjoner og frivillige som ikke er tilknyttet et lag eller en organisasjon.

Frivilligheten peker spesielt på forutsigbarhet knyttet til økonomi og tilgang på lokaler, mens kommunen har et behov for kontinuitet blant frivillige, hvor uorganisert frivillighet oppleves mer usikkert.

Rammene for samarbeidet er delt inn i

- Dialog
- Rekruttering
- Ressurser

«Det er sosialt å være frivillig. Jeg kommer i kontakt med nye mennesker og er en del av lokalmiljøet.»

Sitat fra frivillig i Strand

DIALOG

Dialogen mellom kommunen og frivillige oppleves delvis fragmentert og ikke alltid like tydelig og oversiktlig. Det er utfordrende å få avklart hvem som har beslutningsmyndighet fra kommunens side. Frivilligheten etterspør møtearenaer med kommunen, både på tvers av frivillig sektor og innenfor ulike deler av frivillig sektor som idrett, humanitært og kultur. Slike arenaer er viktig for avklaringer og ideutvekslinger.

Det er frivilligheten som er ekspert på frivillig innsats, lokal mobilisering og engasjement. Kommunen ønsker å øke frivillig sektors medvirkning i samhandling med kommunen. Dette vil bidra til gjensidig læring, ideutveksling og avklaring av forventninger, samt demokratiutvikling, bedre kvalitet og bedre eierskap til politiske beslutninger.

Det oppnår vi gjennom

- Årlig kontaktmøte mellom frivillige, kommunen og folkevalgte på våren
- Det gjennomføres et prosjekt med deltakere fra kommunen og frivilligheten for å se på hvilken måte samhandlingen best kan gjennomføres på
- Strand frivilligsentral kan koordinere kontakt mellom frivillige og kommuneorganisasjonen
- Det utvikles et årshjul for dialogen mellom kommunen og frivilligheten
- Halvårlige nyhetsbrev fra frivilligsentralen med viktig informasjon
- Dagens oversikt over lag og organisasjoner videreutvikles

REKRUTTERING

Mange innbyggere er allerede aktive frivillige, men kommunen har et stort potensiale i å få flere engasjert som frivillige. Organisasjonene opplever at tidsklemma og konkurrerende tilbud gir utfordringer i rekruttering av frivillige.

Selv om rekruttering av medlemmer oppleves enklere enn rekruttering av frivillige, er det vel så viktig å ha fokus på dette i samarbeidet mellom kommunen og sektoren. Organisasjonene opplever privat økonomi, konkurranse mellom ulike tilbud/aktiviteter og lite kjennskap til hva ulike lag/organisasjoner driver med som utfordrende.

Kommunen vil stimulere til at det skapes mer frivillig engasjement og å styrke de frivilliges rolle, både som nærmiljøbygger, som en inkluderende kraft og som bidragsyter i å løse felles samfunnsutfordringer.

Det oppnår vi gjennom

- Frivillighetstorg annet hvert år
- Utvikle en felles aktivitetskalender for frivilligheten
- Frivilligsentralen og kommunen vil bidra med å dele gode historier og prosjekter på sosiale media og kommunens hjemmeside
- Hedre frivillige, for eksempel gjennom «Årets ildsjel»

RESSURSER

Frivilligheten peker på økt forutsigbarhet knyttet til økonomi og tilgang på lokaler som noe av det viktigste fremover. Kommunen har flere tilskuddsordninger med ulike søknadsfrister og tildelingskriterier. Dette oppleves i dag uoversiktlig. Tilgang på egnede lokaler, spesielt innen idrett, er i dag vanskelig spesielt for nye lag. Tildeling av lokalene er fragmentert mellom idrettsrådet, bygdalag, skole og frivilligsentralen.

Kommunen vil i framtiden ikke klare å løse alle samfunnsoppgaver alene og vil ha behov for økt samarbeid med frivillige. Frivilligheten har lange tradisjoner, stor kapasitet og opererer på nesten alle samfunnsområder. Frivillige har opparbeidet seg solid kunnskap, mye erfaring og høy tillit blant innbyggerne som er viktig i samarbeidet med kommunen. Skal kommunen oppnå en kontinuitet i samarbeidet er det viktig å øke kompetansenivået til både administrasjonen og folkevalgte. Også frivillige har behov for økt kompetanse blant annet innen styrearbeid, rekruttering, søknadsskriving, oppstart nye lag, tidlig innsats og **ALLEMED**.

Det oppnår vi gjennom

- **Kompetanseheving**
  - Kommunen vil bidra med kompetanseheving på tema som spilles inn til Frivilligsentralen fra frivillig sektor
  - Kommunen skal sikre at ansatte har kompetanse til å ta imot og samarbeide med frivilligheten
  - Samarbeid med frivilligheten skal inn i folkevalgtopplæringen
- **Tilskuddsordninger**
  - Driftstilskudd til frivillige og tilskudd til arrangementer etc skal være forutsigbare og søknadsprosessene skal være enkle
  - Retningslinjer for tilskuddsordninger gjennomgås i 2019
  - Kommunen vil via Tilskuddsportalen gjøre informasjon om tilskuddordninger for frivillig sektor lett tilgjengelig
  - Jevnlig legge til rette for opplæring i søknadsskriving
- **Tilgang på lokaler og anlegg**
  - Retningslinjer for tildeling oppdateres og gjøres lett tilgjengelige
  - Kommunen vil legge til rett for at frivillige organisasjoner får tilgang til tilpassede og gode lokaler, blant annet gjennom samordnet tildeling og oversikt over tilgjengelige lokaler
  - Det vurderes å ta i bruk digital bookingløsning for lokaler
  - Strand frivilligsentral skal ha oversikt over lokaler som er til disposisjon for frivillige
- **Samarbeid om felles interesser i lokalsamfunnet**
  - Sammen skal vi sikre at alle barn har mulighet til jevnlig å delta på minst en organisert fritidsaktivitet
  - Kommunen vil legge til rette for at frivillige som ønsker å være en ressurs og bidra i å løse samfunnsoppgaver, kan inngå avtaler om samarbeid
  - Kommunen vil sammen med frivilligheten se på utfordringer for nærmiljøet, og lage en oversikt over aktuelle aktiviteter som kan bidra til kommunens satsingsområder innen folkehelse